

עורך הדין והתקשורת

עו"ד דרור ארדיאלון | יו"ר ועדת האתיקה הארצית

החובה הראשונה המוטלת על עורך דין היא הנאמנות ללקוח (כלל 2 לכללי האתיקה). במגעיו של עורך דין עם התקשורת הוא חב לשמור על נאמנותו ללקוח ללא סייג. כן חב עורך הדין בנאמנות לכבוד המקצוע ולבית המשפט (שם). בעיקר, חב עורך דין לתת את דעתו להבדלים הקיימים, ככל שקיימים, בין האינטרס של הלקוח לבין האינטרס העצמי שלו.

מזה זמן שייצוגו של אדם מחייב מעת לעת גם גישה לתקשורת. כך, כאשר מדובר בנושא שיש בו עניין לציבור, והתקשורת יוזמת את הסיקור. כך גם כאשר תהודה ציבורית פועלת לקידום עניינו המשפטי של הלקוח. אין פסול בכך שעורך דין מציג את עמדת הלקוח ברבים, ובלבד שהוא עושה כן במסגרת קידום עניינו המשפטי של הלקוח (וכמובן שלא בניגוד לדעתו). אכן, כאשר נדרשת הצגת העמדה המשפטית כלפי הציבור, עורך הדין הוא לא פעם הדובר המשפטי היעיל ביותר, ובלבד שיציג את עמדת שולחו בדרך מכובדת והולמת שאין בה דברי שבח עצמי ושאינה פוגעת באינטרס של הלקוח. [ראו, על"ע 13/86 עו"ד חטר ישי נ' הוועד המחוזי, פ"ד מא (4) 838]

איזון שונה בתכלית יש לעשות כאשר נדרש עורך דין להציג עמדה במסגרת סכסוך עם לקוח לשעבר. כידוע, בסכסוך משפטי עם לקוח לשעבר (למשל בגין שכר טרחה, בגין טענת רשלנות או להבדיל במסגרת ברור משמעתי) עורך הדין משוחרר מחובת הסודיות ומהחיסיון המקצועי רק אם ובמידה שהדבר דרוש להגנה מפני טענות הלקוח. בכל הקשור לברור פומבי של טענות בין עורך הדין ללקוחו, דרושה זהירות רבה יותר. על עורך הדין לשקול לא רק את ההגנה על שמו, אלא גם את ההגנה על המקצוע, המחייבת שמירה על סודיות ועל התנהגות הולמת גם במאבק עם לקוח לשעבר. על עורך הדין להיזהר מפני שימוש במידע סודי של הלקוח רק כדי להשיב לו כגמולו בתקשורת.

יותר ויותר עורכי דין נעזרים באנשי יחסי ציבור במגעייהם עם התקשורת. אין איסור עקרוני על-כך. התקשורת המודרנית מורכבת ומסובכת, וסיוע של איש מקצוע עשוי להועיל. אולם

עורכת: ד"ר לימור זרגוטמן, עו"ד ■ **יו"ר ועדת האתיקה הארצית:** דרור ארדיאלון, עו"ד
המערכת: רח' דניאל פריש 10, תל-אביב 64731, טל. 03-6918691, פקס. 03-6918696
■ **מאמרי המערכת:** עורך הדין והתקשורת ■ חסיון עורך דין—לקוח למול חקירת מס'הכנסה
■ **הנחיות והחלטות:** ועדת האתיקה הארצית ■ ועדת היעוץ לענייני פרסומת ■ ועדה לענייני עיסוק אחר.

ההיעזרות באיש יחסי ציבור אינה פוטרת את עורך הדין מחובותיו האתיות. **כל חובה החלה על עורך הדין חלה גם על הדרך בה פועל בשמו איש יחסי ציבור.** כך, אסור לעורך דין להתיר לאיש יחסי הציבור שלו לפרסם את סודות לקוחותיו ללא קבלת הסכמת הלקוח. אסור לו להתיר לאיש יחסי הציבור שלו לפרסם פרסום מטעה או משדל. אסור לו להשתמש באיש יחסי הציבור כדי לפרסם פרסום הפוגע באופן אסור בבית המשפט או בצד השני. אסור לעורך הדין לאפשר לאיש יחסי הציבור לפעול בניגוד עניינים פסול (קרי לייצג בסכסוך שני צדדים). **בסופו של דבר המבחן פשוט: עורך הדין צריך למנוע מאיש יחסי הציבור לעשות כל פעולה שאסורה על עורך הדין עצמו, בבחינת שליחו של אדם כמותו.**

בפרסום ענייניו של לקוח עלול להתעורר ניגוד עניינים בין הלקוח לעורך הדין. לא פעם אנו נתקלים בפרסום בענייניו של לקוח, אשר ברי לכל שהלקוח רק נפגע ממנו, אולם עורך הדין נשכר מאזכורו בעניין. כך, למשל, מתפרסמים פרטי כתב אישום או כתב תביעה, שאין לנאשם או לנתבע אינטרס בפרסומם ברבים. ברור הדבר, שאסור לעורך דין ליזום פרסום כזה לא במישרין ולא באמצעות איש יחסי ציבור.

כאשר פועל איש יחסי ציבור מטעמו של לקוח של עורך הדין בעניין משפטי, ראוי להבהיר לו היטב שהוא מייצג את ענייניו של הלקוח ולא של עורך הדין. אכן, ייתכן שעורך הדין ימצא נשכר מן הפרסום, אולם מטרת הפרסום היא התועלת ללקוח שאיש יחסי הציבור משרת ולא לעורך הדין. לא פעם מי שבוחר ומפעיל את איש יחסי הציבור הוא עורך הדין, ודווקא לכן, חלה עליו אחריות מלאה בהפעלתו, תוך זהירות מיוחדת שלא לפגוע בחובת הסודיות ובאינטרסים של הלקוח.

בשני עשורים השתנה היחס האתי לפרסום. אולם בסיסה של האתיקה לא השתנתה. חובת הנאמנות ללקוח, וההפרדה בין האינטרס של הלקוח לבין האינטרס העצמי – היו ונותו עיקרי היסוד של האתיקה גם בעולם התקשורת הפתוח.

חסיון עורך דין-לקוח למול חקירת מס הכנסה

ד"ר לימור זר גוטמן | עורכת

יש להבחין בין שני סוגי חקירות מס הכנסה להם חשוף עורך הדין בתפקידו באשר הוראת החסיון שונה תחת כל סוג. חקירה מהסוג הראשון היא חקירת מס הכנסה בענייניו של עורך הדין עצמו. כך לדוגמא, ביקורת ספרים הנערכת על ידי פקידי שומה המגיע ועורך חיפוש במשרד עורך הדין. הפסיקה קבעה כי כאשר מדובר בביקורת על נותן השירות (פסד הדין עסק ברופא) הרי שהוא יכול להראות לפקיד השומה את שמות הלקוחות והעתקי חשבוניות שהוצאו ללקוחות. [ראו, בג"צ 447/72 ד"ר ישמחוביץ נ' ברוך, פ"ד כז (2) 253].

כך לדוגמא, קבעה ועדת האתיקה של מחוז ת"א שעל עורך הדין להיענות לדרישת פקיד השומה למסור לו פירוט כל חשבונות הבנק שלו, בין בבעלותו ובין שלא בבעלותו אך בשליטתו כגון חשבון נאמנות או פיקדונות המנהלים על שמו. לדעת הועדה החסיון "אינו

חל על דרישות לאספקת מידע מעורך הדין מכוח פקודת מס הכנסה, ועל כן עליו להמציא לפקיד השומה את כל המסמכים המבוקשים על-ידיו." **עט ואתיקה** 36 בעמ' 43].

שונה המצב כאשר מדובר על חקירת מס הכנסה בעניינו של הלקוח. הסדר מיוחד הקבוע בסעיפים 235א-235 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] מחויב עורך הדין, על אף האמור בחוק לשכת עורכי הדין, למסור לפקיד השומה כל מסמך שברשותו ולאפשר לו לבדוק ולתפוס כל מסמך, אלא אם טוען עורך הדין שהמסמך חסוי. טען עורך הדין לחסיון, ייקח פקיד השומה את המסמך וישימנו במעטפה סגורה מבלי לעיין בה. המעטפה תופקד בבית המשפט המחוזי כאשר לרשות עורך הדין ולקוחו עומדים שבעה ימים לפנות לבית המשפט ולטעון לחסיון המסמך שהופקד. במידה והועלתה טענה כאמור, מעניק סעיף 235 סמכות לשופט מחוזי לעיין במסמך ולאחר מכן לשמוע את עורך הדין ואת פקיד השומה (מבלי שזה יראה את המסמך או ידע על תוכנו). העיון במסמך ושמיעת טענות שני הצדדים באים במטרה לקבוע האם חל החסיון לפי סעיף 48 לפקודת הראיות על המסמך שהופקד. אם מגיע השופט למסקנה כי מתקיימים תנאי סעיף 48 והחסיון חל, יוחזר המסמך לידי עורך הדין. ויודגש כי לא קיים הליך משפטי בו ניתן להסיר חסיון עורך דין לקוח באשר מדובר בחסיון מוחלט. ההליך היחיד הוא זה הנקוב בפקודת מס הכנסה ובו יכול בית המשפט לקבוע אם חל החסיון על המסמך שהופקד או לאו.

על פי הוראת סעיף 235 על בית המשפט לבדוק שמא מנצל אדם את משרד עורך הדין בתיקו המתנהל שם, להצפנת חומר "מזיק" שאין לו ולא כלום לעבודה המשפטית המקובלת של מתן ייעוץ או שירותים מקצועיים על ידי עורך דין ללקוח. [ראו, ב"ש (ת"א) 157/83 **מנוסוביץ נ' מחלקת החקירות מס הכנסה**, פ"מ תשמ"ג (ב) 472].

כך לדוגמא, בבג"צ 665/83 **ישראלי, ירושלמי, כהן ואח' נ' אור, פרקליט מחוז ת"א**, פ"ד לח(2) 348, בחן את בית המשפט את כל המסמכים שהובאו אליו במעטפה והגיע למסקנה כי הם "מהווים פעילות שוטפת, שבלונית, המשקפת שירות משפטי הניתן ע"י משרד עורך דין, אשר חלים עליהם כללי החסיון" **שם** בעמ' 351].

אם המסמך המבוקש הוא העתקי חשבוניות המס שמוציא עורך הדין ללקוחו בגין שכר הטרחה, הרי שאלו אינם חסויים ועורך הדין למסור אותם לפקיד השומה, על פי דרישה **[אתיקה מקצועית 10 בעמ' 6]**. מנגד, אם נדרש עורך הדין לפרט את העבודות נשוא החשבוניות – עליו לטעון לחסיון. [ראו, **עט ואתיקה 46 בעמ' 4**].

כאשר מדובר בפניית רשויות המס אל עורך הדין לגביית עדותו לצורך חקירה המתנהלת בעניינו של הלקוח, יחול סעיף 90 לחוק לשכת עורכי הדין לפיו על עורך הדין להימנע ממתן תשובות שיש בהם פגיעה בחסיון **[אתיקה מקצועית 10 בעמ' 6]**. כך לדוגמא, אסור לעורך דין למסור לפקיד השומה פרטים על מהות השירות שנתן ללקוח, לאחר שהלקוח ביקש לנכות מהכנסותיו את שכר הטרחה ששולם לעורך הדין. ועדת האתיקה הארצית קבעה כי "מהות השירות אשר נתן עורך הדין ללקוח, הינם בגדר דברים שהוחלפו בין הלקוח לבין עורך הדין, ואין ספק כי יש להם קשר ענייני לשירות המקצועי **[אתיקה מקצועית 14 עמ' 5]**. ראו גם, **עט ואתיקה 30 עמ' 4**; **עט ואתיקה 52 עמ' 4**].

כאשר חקירת מס הכנסה נוגעת לעניינו של הלקוח, הלקוח רשאי לוותר על החסיון השייך לו ולהתיר לעורך דינו למסור את המסמכים או המידע עליו חל החסיון. ויתור הלקוח על החסיון צריך להיות מפורש, ורק לאחר שהלקוח הבין שמדובר בויתור על חסיון. [ראו, ע"פ 2910/94 **יפת ואח' נ' מ"י**, פ"ד נ(2) 221, 309; **אתיקה מקצועית 15 עמ' 6**].

הנחיות והחלטות

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

ניגוד עניינים: התחייבות עורך הדין בטופס של בנקים למשכנתאות

עובדות התקבלו בוועדה מספר פניות, לפיהן בנקים למשכנתאות שינו את נוסח ההתחייבות שעליו נדרש עורך דין לחתום, אשר עליו הוסכם לפני שנים עם הבנקים. בטפסים שהועברו לעיוננו מצאנו סעיפים בנוסח:

- "בדקתי עם החברה המשכנת וקיבלתי את אישור הגורם המוסמך בה, כי במועד העברת הזכויות על שם הקונים בספריה, תמציא לכם החברה המשכנת התחייבות לרישום משכנתא חתומה על ידיה";
- "בדקתי את זכויות המוכרים בלשכת רשם המשכונות, רישום המקרקעין ו/או במנהל מקרקעי ישראל ו/או בחברה המשכנת לפי העניין, ולפי מיטב ידיעתי:
א. הזכויות הנ"ל חופשיות כיום מכל עיקול, שיעבוד או זכות של צד ג' פרט ל_____.
ב. אין היום כל מניעה מצד המוכרים להעברת הזכויות הנ"ל על שם הקונים פרט לתשלום מס שבח ו/או מס רכישה החלים (אם חלים) על העסקה ופרט ל_____".

שאלתא האם התחייבות עורך הדין בסעיפים אלו מנוגדת לכללי האתיקה המקצועית?

החלטה לשכת עורכי הדין נדרשה לטפסים שעליהם מתבקשים לחתום עורכי־דין של רוכשי דירות, כאשר הרוכש מקבל משכנתא מבנק למשכנתאות או מגורם אחר בעת רכישת הדירה, הבנקים למשכנתאות מצויים בפני עורכי־הדין של הקונים דרישה שיתחייבו שבעת שהם מעבירים את הזכויות בממכר לקונה הם ירשמו בד"בב גם את השיעבוד הנובע מהמשכנתא.

בשנים האחרונות דורשים הבנקים למשכנתאות מעורכי הדין להוסיף התחייבויות מהתחייבויות שונות והצהרות מהצהרות שונות במסגרת אותו מהלך או אותו טופס.

לשכת עורכי הדין בחנה את הנושא וקיבלה גם את חוות־דעתה של ועדת האתיקה. הלשכה בדעה שעורך דין של קונה רשאי להתחייב לרשום את המשכנתא בעת רישום הזכויות על שם הקונה, אך אל לו לתת כל הצהרה או התחייבות נוספת, שכן אם יעשה כך, הוא מעמיד את עצמו בסכנה של עבירות אתיות ושל ניגוד אינטרסים מול לקוחו. [החלטה מספר את 49/06].

חסיון וסודיות: האם מוסיפים לחול כלפי לקוח שפשט את הרגל

עובדות עורך הדין הפונה נדרש להמציא מסמכים ופרטים הנוגעים לעניינו של לקוחו לשעבר, השוהה בחו"ל ושהוכרז בישראל כפושט רגל.

שאלתא מה היחס בין הוראת חסיון עורך דין־לקוח הקבוע בסעיף 48 לפקודת הראיות וחובת הסודיות הקבועה בכלל 19 לכללי האתיקה לבין סעיף 18 לפקודת פשיטת הרגל, המחייב כל אדם למסור מידע הודות הכנסותיו, הוצאותיו, חבויותיו ונכסיו של חייב שהוכרז כפושט רגל?

החלטה הכללים שאומצו ב־ ת.א. (מחוזי ת"א) 1795/88, 1794 **וקסברג נ' סילביו נחום**, פ"מ תש"ן (45(3), הינם ברורים דיים ואינם דורשים פרשנות נוספת. נקודת המוצא הינה תחולת חסיון עורך־דין לקוח גם במסגרת הליכי פשיטת רגל, כשבצד זאת מנויים סוגי עניינים שלגביהם לא יחול החסיון, על־מנת למנוע אפשרות של ניצול החסיון לצורך העלמת מידע ונכסים.

עורך־דין המקבל דרישה להמצאת מידע לגבי לקוחו (או לקוחו לשעבר) שהוכרז כפושט רגל, בדבר הכנסותיו ונכסיו של הלקוח, לפי סעיף 18 לפקודת פשיטת הרגל, מחויב לבחון כל עניין וכל שאלה המופנים כלפיו לגופם, לאור הכללים שנקבעו בפסיקה. עליו לספק כל מידע המצוי באופן מובהק מחוץ לחסיון בהקשר הנדון, כגון מסמכים רשמיים שאינם מותנים בייעוץ המשפטי (מסמכי רישום מקרקעין, צוואות וכיו"ב).

ככל שמתקיים ספק בליבו של עורך־הדין לגבי תחולת החסיון, עליו לנהוג כאילו יש חסיון. במידה שקיימת מחלוקת בשאלת תחולת החסיון, בידי הנאמן האפשרות לפנות לבית המשפט, אם בבקשה למתן הוראה לחייב לוותר על החסיון, אם בבקשה לצוות על עורך־הדין לספק את המידע הנדרש. [החלטה מספר את 35/06]

התבטאות עורך דין כלפי חבר למקצוע

עובדות המתלונן הופיע כסניגור בבית המשפט. בשעה ששוחח המתלונן עם התובעת, הגיע הנילון וביקש ממנו לאפשר לו להקדים את תורו ולדון בתיק של לקוחו לפניו. לדברי המתלונן אמר לו הנילון באותו מעמד: **"כמה גסות רוח יש בכן אדם אחד"** ובהמשך לחש באוזני המתלונן: **"אל תתפלא אם יקרה לך משהו רע"** ועזב את האולם. דברי המתלונן נתמכים בתצהיר של בנו עורך הדין ששהה עמו באולם. המתלונן פנה לוועד המחוז שהחליט לגנוז את התלונה.

החלטה להעמיד לדין משמעתי [החלטה מספר את 212/04]

ייחוד המקצוע: תרגום פסקי דין

שאלתא האם תרגום פסקי דין ישראליים בתמורה, כאשר המזמין אינו מזמין את התרגומים לשם שימוש בתיקים משפטיים, מהווה פעולה שיוחדה רק לעורכי דין לפי סעיף 20(3) לחוק לשכת עורכי הדין?

החלטה סעיף 20(3) קובע כי **"עריכת** מסמכים בעלי אופי משפטי בשביל אדם אחר" הינה פעולה המיוחדת לעורכי־דין. פעולת תרגום, כשלעצמה, איננה בגדר פעולת **עריכה**. לפיכך כזו אינה נופלת בגדר סעיף 20(3), במיוחד מאחר שהתרגום איננו מוזמן לצורך שימוש בתיקים משפטיים. [החלטה מספר את 46/06]

המשך דיון בהחלטה שפורסמה בגיליון 14 בעמ' 4: שכר טרחה: דרישת עורך הדין לתשלום נוסף של שכר טרחה כ"תמריץ"

עובדות בגליון 14 הצגנו תלונה של לקוח על כך שעורך הדין שלו התנה את המשך הייצוג בשקידה ראויה בתשלום נוסף מעבר למוסכם. בהמשך התקבלה תגובתו הסטוטורית של הנילון שכללה תצהיר של האדם שהופיע בתלונה כעד מטעם המתלונן ובתצהיר הוא מעיד לטובת עורך הדין. לדברי העד, מעולם לא עלה האיום כביכול, כי הנילון לא ייצג את המתלונן בשקידה הראויה, אם לא ישולם התמריץ המתבקש, אלא היה ברור בכל שלב, כי הנילון ייצג את המתלונן לפי מיטב כישוריו וחריצותו בכל מקרה.

שאלתא האם יש מקום להעמיד את הנילון לדין משמעתי?

החלטה אין ספק, כי התניית איכות הייצוג בתוספת תשלום על המחיר שסוכם, מהווה עבירה אתית. עם זאת, בנסיבות המיוחדות של מקרה זה, סבורה הועדה כי ניתן להסתפק בהערה לנילון, ולא להעמידו לדין. ואלה הנסיבות:

- א. במקרה זה, המתלונן יצא דווקא כשידו על העליונה: תחילה הסכים לתשלום תוספת, "תימריץ" את הנילון, זכה בתביעתו, אולם משהגיע יום התשלום, חמק ממנו באלגנטיות.
- ב. מחיר שכר הטרחה סוכם עם שותפו לשעבר של הנילון, ולא עם הנילון עצמו, אשר נאלץ לקבל עליו את התיק, נוכח היפרדות השותפות.
- ג. תביעתו של הנילון נדחתה בשל הקביעה, כי לא הוכח שהמתלונן אכן הסכים לשלם לו את התוספת הנטענת, קרי, העילה לדחיית התביעה לא הייתה חוסר הלגיטימיות שבפניית הנילון. זאת ועוד: האדם שבשמו נוקב המתלונן כעד מטעמו, מעיד כיום דווקא כנגדו. [החלטה מספר את 40/04]

ייצוג: ייצוג נאשם בפלילים למרות התנגדותו

עובדות עורך הדין הפונה מונה מטעם הסניגוריה הציבורית להגן על נאשם. הנאשם מסרב בכל תוקף לכל הגנה שהיא מהסניגוריה הציבורית. הסניגור פנה לבית המשפט המחוזי, בו מתנהל התיק,

ובקש להשתחרר מהייצוג נוכח הנסיבות. מהפרוטוקול שצירף הפונה לבקשה עולה, כי הנאשם טען כי הוא מעוניין באופן אישי לשבת עם התביעה בכל משא ומתן להסדר. בית המשפט המחוזי אסר על הפונה להתפטר והורה לו להמשיך לייצג.

שאלתא האם מותר לעורך הדין הפונה לשבת באולם בית המשפט ובניגוד לדעתו המשפטית, לא לשאול שאלות ולא להשיב לשאלות פרוצדוראליות או לחילופין, האם מכוח מינוי בית המשפט חייב עורך הדין לעשות מלאכתו אף בניגוד לעמדת והוראות הלקוח?

- החלטה ראשונה** 1. כל עוד לא שוחרר הסניגור מייצוג על-ידי בית המשפט עליו להפעיל את שיקול דעתו המקצועי, בנסיבותיו של התיק ובנסיבותיו של הלקוח שאותו מונה לייצג.
2. התייחסות לרצונותיו והוראותיו של הלקוח.
3. נוכח עמדת הנאשם כפי שהובעה בפרוטוקול הדיון, לא רשאי עורך הדין לנהל משא ומתן להסדר טיעון עם התביעה, שלא בנוכחות הלקוח.

המשך העובדות עורך הדין הפונה המשיך והגיש ערעור לבית המשפט העליון על ההחלטה המורה לו להמשיך ולייצג. דעת הרוב החליטה שאי אפשר לחייב ייצוג על מי שאיננו רוצה אותו ולכן הפונה רשאי להתפטר מהייצוג. ראו, ע"פ 7335/05 **הסניגוריה הציבורית – מחוז נצרת נ' מ"י** (ניתן בתאריך 15.9.05, פורסם במאגרים האלקטרוניים).

החלטה שנייה לאור החלטת בית המשפט העליון בפרשה זו, מוסר הנושא מסדר היום. [החלטה מספר את 150/05]

הערת העורכת פסק הדין של בית המשפט העליון שהובא לעיל מבטל למעשה את ההחלטה הראשונה שניתנה בתיק זה ואת ההחלטה שפורסמה ב"אתיקה מקצועית" מספר 10 בע' 4 שכותרתה "כיצד על סניגור שמונה על-ידי בית המשפט לנהוג כאשר לקוחו מסרב לשתף עמו פעולה".

פתיחת הליך משמעותי במקביל להליך אזרחי באותו עניין

עובדות הנילון ייצג את המתלונן בתביעה שהגיש בבית הדין לעבודה. עם סיום שמיעת הראיות במשפט, ביום 6.5.93, חייב בית הדין את הנילון בהגשת סיכומים. הנילון לא הגיש סיכומים, אלא הגיש ביום 16.11.94 (כשנה ומחצה לאחר מכן) בקשה להארכת מועד להגשת סיכומים, מפאת מ"מ לפשרה. בקשתו נענתה וניתנו לו 30 ימים נוספים להגשת הסיכומים. הסיכומים לא הוגשו. ביום 2.3.95 חייב ביה"ד את הנילון לנמק מדוע לא תימחק התביעה בשל אי הגשת סיכומים. הנילון הגיש בקשה נוספת להארכת מועד, מפאת משא ומתן לפשרה, וביום 3.4.95 ניתנו לו 30 יום נוספים להגשת הסיכומים. הסיכומים לא הוגשו, וביום 13.7.95 שוב חוייב הנילון לנמק מדוע לא תימחק התביעה. לבסוף, בתאריך 14.8.96 נדחתה התובענה בשל אי הגשת סיכומים.

ביום 18.9.96 הגיש הנילון בקשה נוספת להארכת מועד להגשת סיכומים. ביום 16.10.96 החליט ביה"ד לבטל את פסק הדין ולהאריך את המועד להגשת סיכומים ב-30 יום. הסיכומים לא הוגשו. ביום 24.11.96 נתן ביה"ד פסק דין חדש, בו נדחתה התובענה. הנילון הגיש ביום 2.1.97 בקשה אחרונה להארכת מועד, אליה צירף את הסיכומים, אולם בקשתו נדחתה. בקשת רשות ערעור על החלטה זו – נדחתה אף היא. הנילון לא עדכן את המתלונן בדבר פסקי הדין שניתנו כנגדו.

השתלשלות האירועים האמורה אינה שנויה במחלוקת, אולם הנילון טוען כי נבעה מנסיבות אישיות, אותן אינו יכול להעלות על הכתב, והוא מוכן לפרטן באופן דיסקרטי בלבד.

המתלונן הגיש כנגד הנילון תביעה אזרחית, אשר מתנהלת בימים אלה. מסיבה זו החליט ועד המחוז להשהות את הטיפול בתלונה עד למתן פסק דין בתביעה האזרחית.

שאלתא האם להעמיד לדיון משמעותי כעת או לחכות לפסק הדין בהליך האזרחי?

החלטה להעמיד לדיון משמעותי כעת. [החלטה מספר את 169/05]

ניגוד עניינים: אין מניעה לייצג קרוב משפחה

עובדות בין המתלוננת לבין עובדת שלה, שהיא אחותה של הנילונה, מתנהלים הליכים משפטיים

בבית הדין לעבודה. בהליכים הללו מייצגת הנילונה את אחותה. לטענת המתלוננת, מנועה הנילונה מלייצג את אחותה, מאחר שיש לה עניין אישי בפרשה. המתלוננת הגישה לבית הדין לעבודה בקשה לפסול את הנילונה מן הייצוג על רקע הקשר האישי בין הנילונה לבין אחותה, אך נענתה כי לבית הדין אין סמכות להורות כאמור.

שאלתא האם ייצוג האחות מהווה עבירה בשל היותו ייצוג תוך ניגוד עניינים אסור?

החלטה לגנוז את התלונה. כלל 14(א) לכללי האתיקה קובע: "לא ייצג עורך דין לקוח... אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו, בשל עניין אישי שלו...". סעיף זה דן, כמובן, במצב בו עניינו של עורך הדין **נוגד** את עניינו של הלקוח, ולא במצב של קשרי משפחה בין עורך דין ללקוחו, שברור כי אינם פסולים. משכך, אין מקום לפסול את הנילונה מלייצג את אחותה. [החלטה מספר את 278/05]

כלל 10 ב: איסור מתן שירותים משפטיים

שאלתא האם חברה שנוסדה כדי לנהל תביעות בבית משפט המופנות אליה על-ידי סוכנות ביטוח, ומעסיקה לשם כך עורכי דין, ומשלמת את שכרם, גורמת לאותם עורכי דין לעבור על כלל 11 ב לכללי האתיקה? יצוין שהחברה מחתימה את המבוטחים על ייפוי כח לעורכי הדין המועסקים על-ידיה.

החלטה העסקת עורכי דין בדרך המתוארת סותרת את חוק לשכת עורכי הדין בכלל ואת כללי האתיקה בפרט. עורך דין שיועסק בדרך המתוארת עובר על כלל 11 ב. ההחלטה תועבר גם לועדה להגנת המקצוע. [החלטה מספר את 67/05]

הנחיות והחלטות ועדת הייעוץ לענייני פרסומת

דברי הקדמה: מכוח כלל 3(ח) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א – 2001 [להלן: **כללי הפרסומת**] הוקמה בלשכה ועדת ייעוץ לענייני פרסומת שבראשה יושב ראש ועדת האתיקה הארצית.

כל עורך דין רשאי לפנות, בטרם פרסם, אל הועדה, כדי לקבל אישור מראש בדבר עמידת הפרסומת שהוא מבקש לפרסם, בתנאי כללי הפרסומת.

להלן יובאו ההחלטות שניתנו בעקבות פניות של חברים אל ועדת הייעוץ לענייני פרסומת. ההחלטות חולקו לפי צורות הפרסומת ותכני הפרסומת, שהיא האבחנה הנקוטה בכללי הפרסומת.

צורות פרסומת:

- פרסום פרטי ההתקשרות עם עורך הדין באתר הרווחה של עובדי חברה מסחרית אסור לפי כללי הפרסומת ומהווה שידול אסור.
- פרסום מודעת פרסומת בעיתון חייב להיעשות במדור מיוחד שיוקצה לפרסומת עורכי דין, כגון: מדור משפטי או מדור עורכי דין. יש להקפיד שהמדור יהיה במסגרת לוחות הפרסום של העיתון ולא בעמוד הראשון או האחרון של העיתון.
- השתתפות ביחמת העיתון של "עסק נבחר" מהווה פרסומת אסורה לעורכי דין. אין באמור לעיל כדי למנוע פרסומת רגילה המותרת על-פי הכללים, במדור מיוחד שיוקצה לפרסומת עורכי דין.
- אין הגבלה על גודל שלט המשרד המותקן על קיר חיצוני, הפונה אל הרחוב (ראו, **אתיקה מקצועית** 2). עם זאת, צורת השלט צריכה להיות באופן שאינו פוגע בכבוד המקצוע ויתכן ויש בגודל חריג כדי להוות פגיעה מסוג זה. ניתן להאיר את השלט. תוכנו של שלט המשרד חייב להיות לפי כללי הפרסומת. כך לדוגמא, ניתן לרשום תחומי עיסוק על השלט אך לא ניתן לרשום "מומחה".
- אסורה פרסומת בשלט חוצות (במקרה זה השלט הוקם מול בית הדין לעבודה).
- מקריאת סעיף 3 לכללי הפרסומת עולה כי לא נשללה האפשרות לשים לינק לאתר של עורך דין באתר אחר. הכללים מבדילים לעניין זה בין באנר (פס פרסומת) לבין לינק, מאחר ובאנר במהותו מהווה פרסומת גלויה האסורה לפי הכללים.
- אסור לעורך דין להתקשר בטלפון למוכרי/שוכרי דירות ולציין שהוא מייצג בעסקאות מכירה/השכרה. פנייה כאמור מהווה שידול אסור.

- פרסום לוח שנה שולחני – אסור.
- כרטיס ביקור מגנטי של עורך דין – אסור. (ראו, **אתיקה מקצועית** 13).
- פנייה של עורך הדין לבתי אבות במטרה להציע מתן הרצאות שם עלולה להוות שידול אסור באם מטרת הפנייה היא להשיג לקוחות בקרב הדירים.

תכני פרסומת:

- הועדה שבה ומזכירה כי אין להשתמש במילים "מומחה" ו"מומחיות". באשר בעריכת דין, להבדיל מתחומי הרפואה, אין רשות מוסמכת המעניקה תואר מומחה. במקום המילה "מומחה" ניתן לרשום: "עוסק" "תחומי עיסוק", או "מטפל" בלבד.
- שימוש בתואר עו"ד בחתימה הנוגעת לעיסוק אחר של עורך הדין ייעשה באופן הבא: קודם התואר עו"ד אחר כך שם פרטי ושם משפחה פיסוק ולאחריו תיאור התפקיד האחר. לדוגמא: עו"ד ישראלה ישראלי, מנהלת תיקי השקעות. מכל מקום, יש לוודא שאין ברישום זה משום הטעייה לגבי העובדה שאין עורך הדין ממלא במסגרת תפקידו האחר תפקיד משפטי.
- **הערת העורכת:** ועדת האתיקה קבעה שכאשר "אדם משתמש בתואר עו"ד ואינו ממלא תפקיד של עורך דין, רצוי שירשום התואר לפני שמו ואם יש צורך בכך יבהיר שהוא נמצא בהגבלת חברות או בתפקיד שאינו משפטי." עוד קבעה הועדה "שעל כרטיס הביקור אין צורך לפרט את העובדה אם הגביל חברותו או את העובדה שאדם אינו פועל כעו"ד, אולם על נייר המכתבים ראוי לעשות כן". (ראו, החלטה מספר 93/02 אתיקה מקצועית 13 עמ' 4)
- במודעת הפרסומת אין לכתוב "גזור ושמור – הטבות למביא מודעה זו".
- במאמר אותו כותב עורך הדין בעיתון ניתן לציין בשוליו "עו"ד ונוטריון".
- במאמר משפטי אותו כותב עורך הדין בעיתון אין לצרף תמונה למאמר.
- בלוגו של המשרד לא ניתן לרשום "א' – פרקליטים" אלא "א' – עורכי דין". בכפוף לכך שיש מספר עורכי דין במשרד. אם מדובר במשרד של עורך דין אחד, יש לרשום "משרד עורך דין". וזאת כדי לא להטעות את הציבור לחשוב שמדובר במשרד שיש בו מספר עורכי דין.
- פרסומת של עורך דין במסגרת עיסוקו האחר שאינה כוללת את תוארו כעו"ד, אינה כפופה לכללי הפרסומת של עורכי דין. עם זאת, אין לציין במודעה את כתובת אתר האינטרנט שלו כעו"ד. יודגש כי על המודעה עדיין חלות המגבלות מכוח כללי עיסוק אחר ואיסור שידול.
- על נייר המכתבים של המשרד לא ניתן לציין את שמו של מי שאינו חבר לשכת עורכי הדין בישראל. באותו מקרה, ביקשו לציין על נייר המכתבים בתור סניף נוסף את פרטי עו"ד מחו"ל. כאמור, הבקשה הושבה בשלילה.
- ניתן לרשום בכרטיס ביקור את התואר מגשר בהתאם לכלל 3 ב (4) לכללי הפרסומת.

הנחיות והחלטות הועדה לענייני עיסוק אחר

דברי הקדמה: מכוח כלל כללי לשכת עורכי הדין (עיסוק אחר), התשס"ג – 2003 [להלן: **כללי עיסוק אחר**] הוקמה בלשכה ועדה לענייני עיסוק אחר שבראשה יושב ראש ועדת האתיקה הארצית. להחלטות הועדה תוקף מחייב.

כל עורך דין רשאי לפנות אל הועדה בכל שאלה נוגעת לעיסוק אחר שלו בנוסף על עבודתו כעורך דין.

להלן יובאו תמצית ההחלטות שניתנו בעקבות פניות חברים אל הועדה:

- עורך דין העובד במקביל גם כסוכן ביטוח רשאי לייצג לקוח המבוטח באמצעותו בעניין שאין לו נגיעה לנושא הביטוח, כגון, הליכים הקשורים למעמד אישי. [פורסם בגליון 15]
- עורך דין המשמש גם כסוכן ביטוח עצמאי אינו רשאי להגיש כעורך דין תביעות נגד חברות ביטוח אותן הוא מייצג כסוכן ביטוח עצמאי. וזאת לפי הוראת כלל 14(א) לכללי האתיקה לפיו אסור לייצג לקוח "אם קיים חשש שלא יוכל למלא את חובתו המקצועית כלפיו... בשל התחייבות או חובת נאמנות שיש לו כלפי אחרים". אין ספק כי לסוכן ביטוח יש חובת נאמנות כלפי חברת הביטוח אותה הוא מייצג.
- עורך דין השותף בתאגיד ביטוח אך אינו מנהל העסקים המורשה שלו אינו רשאי להגיש כעורך דין תביעות נגד חברות ביטוח אותן הוא מייצג כסוכן ביטוח עצמאי. מאותו נימוק שפורט בהחלטה הקודמת.